International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2019; 5(1): 06-10
© 2019 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 03-11-2018
Accepted: 06-12-2018

ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್ ಸಿದ್ದಗಂಗಮ್ಮ
Kannada Head Off Deprtment
Lingarag College Belagavi
Rani Chnnamma University
Belagavi State Karanataka, India

ಆನಂದ ಶ್ರೀ. ಬೆಳಗಾವಿ
Kannada Head Off Deprtment
Lingarag College Belagavi
Rani Chnnamma University
Belagavi State Karanataka, India

Correspondence
ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್ ಸಿದ್ದಗಂಗಮ್ಮ
Kannada Head Off Deprtment
Lingarag College Belagavi
Rani Chnnamma University
Belagavi State Karanataka, India

ಬೇಂದ್ರೆ–ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆ

ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್ ಸಿದ್ದಗಂಗಮ್ಮ

ಇಪಪತ್ತನೇಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಅನಾಥ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. 'ವೈಚಾರಿಕತೆ ಎಂದರೆ ವಿಚಾರಾಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದರ್ಥ 'ವಿಚಾರ ಎಂದರೆ ವಿಷಯ ವಿಮರ್ಶೆ ವಿವೇಕ ಆಲೋಚನೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಗಳಿರುವ ಭಾವಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಪ್ರಾಚೀನದಿಂದಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಬೆಳದು ಬಂದಿದೆ. ಫ,ಗು, ಹಳಕಟ್ಟಿ, ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ, ಶಂಭಾ ಜೋಶಿ, ಮುಂತಾದವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರ ಅಧ್ಯಯನ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ವಿಚಾರವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಯೊಜನವಾದರೂ ಏನಿದೆ. ಅವನು ಬದುಕಿ ಜಗತ್ತು ಇರುವರೆಗೆ ಏನು ಚಿಂತಿಸದೆ ಎಂಬ ಕುತೂಹಲ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯನೇ ಮುಂದೆ ನಾನೇನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು, ಎಂಬ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿಯುರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬದುಕಿನ ಜಿವಂತಿಕೆಗೆ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಮದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮೂಲ ಕಾವ್ಯಧೋರಣೆ ಯಾವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕವನಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಭೂತ ಧೋರಣೆ ಪರಂಪರೆ ಪರಿಸರಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವಂತಹದು ವೈದಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಹದವಾದ "ನೀ ಹಿಂಗ ನೋಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ" ಎನ್ನುವ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಚೇತನ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಪಾಕಕ್ಕೆ ಏರಿದ್ದು ಸೋಜಗದ ಸಂಗತಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಾಙ್ಞಯದ ಶೃತಿ–ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡುವ ಕವಿ ಜನಪದ ದೇಸೀ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಆತನ ಕಾವ್ಯಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಭಿಜಾತ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾವ್ಯದ ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಭದ್ರತೆಗಳನ್ನು ಮೂಲತ: ಮನುಷ್ಯರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಂಧನಗಳ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದನೆಂದರೆ ಅವನು ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದವನೆಂದೇ ಅರ್ಥ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಾಕಿಕವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನುತಾನೇ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ಹಾಗೇ ದೇವರು, ಧರ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಅಧ್ಯಯನವು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಂಚನೆ ಮೋಸ ಭ್ರಷ್ಟತೆ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಠಿಯಾದ ಪುರೋಹಿಯಶಾಹಿಯೆಂಬ ಏಜಂಟಗಿರಿ ಇವೆಲ್ಲವು ಈ ಹಿನ್ನಲೇಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ಪಡೆದವು. ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ದೇಹ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಡೆಗನಿಸಿದವು. ಹಾಗೇಯೇ ದೇವರ ಪ್ರಭಾವಳಿಯೇ ಧರ್ಮ. ಧರ್ಮ ಬದುಕಿನ ಬಹಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪದ್ಧತಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪ್ರಕಾರ 'ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ' ಹುಟ್ಟಿನ ಶ್ರೇಷ್ಟತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವರಿಗೆ ಧರ್ಮ +ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆವ್ಯತರಿಕ್ತವಾದ ಜನರನ್ನು ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮ ವಾಸತ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಸದೃಹಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ದ್ವೇಷದ

ದಳ್ಳುರಿಯಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ವರವಾಗಿಯಷ್ಟೆ ವಿರುದ್ಧಾಗಿಯೂ ಅದು ಮಾತನಾಡತೊಡುಗುತ್ತದೆ.ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತದೆ.

> "ಒಡಲ ನೂಲಿನಿಂದ ನೇಯುವಂತೆ ಜೇಡ ಜಾಲಸ
> ತನ್ನ ದೈವರೇಷೆ ಬರೆಯುವಂತೆ ತಾನೆ ಭಾಲಾ" ಪು.ಸಂ 389

ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಸಫಲ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ 'ಮೀನಕೇತು' ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಬರುವಕಾಮ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಬಗೆಗಿನ ಮಿಥ್‌ಗಳ ಮತ್ತು ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಸಂಕೇತಗಳು ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

> 'ಪ್ರಳಯದ ಎದಿಮ್ಯಾಲೆ
> ಆಲದ ಎಲೆಯೊ'
> ಪು.ಸಂ 117

ಇಲ್ಲಿ 'ಹಡಿದವರ ತಿನ್ನುವ ಮೂರ್ತಿ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು 'ಅಹಂ' ಅನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಕವನವೇ ಆಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕವಿ ನಿಮಿತ್ಯ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕವನ ಸ್ವಯಂಭೂತ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ

> ಕುಂತಿಯ ಕಿವಿಗೆ
> ಕನ್ನೀಕಿ ಕುವರಾ

ಆಗಿರುವ ಕರ್ಣಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮರ್ಥ ಸಂಕೇತವಾಗುತ್ತಾನೆ/ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಲಯವಾದರೂ ಅವನ 'ಜೀವಾ' ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಫಲವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಫಲ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದು ಕಾಣಿಕೆಯ ಕುರುಹು ಸೂರ್ಯನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕುಂತಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಹಡೆದು ತೇಲಿ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಸ್ಪರ್ಷ ಜನಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

> ಮುಂಗಾರು ಹನಿಗೆ
> ಅರಳಿತ್ತು ಮಣ್ಣು
> ಹೊಡೆದಾಯಿತ್ತು ನೇಗಿಲಾ

ಈ ನಿಗೂಡವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆ ಕವಿಯ ಸುಪ್ತ ಪ್ರಜ್ನಯ ಆಳದಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅನುಭವವಾದರೂ ಅರ್ಥವಾಗದ ಸಂದಿಗ್ಧ ಮಾತ್ರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಲಯವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಜಾಗೃತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಉದ್ದೇಸಗಾರಿಕೆ ಕೂಡಾ ಲಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವನಗಳು ಮಾನವೀಯತೆಯ ಸೊಗಡನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಂದರ್ಭದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮನಃಸ್ಥಿಯನ್ನು ಉತ್ಕಟವಾದ ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಭಾವ ಸ್ಥಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತವೆ. ಇವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಸೂಕ್ಷಮತೆ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳು ಅವರ ಸ್ವಂತದ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಾಂಗದ ಭಾವಸ್ಪಂದನೆಯನ್ನು ಅಗಾಧವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕವನಗಳಲ್ಲೂ ವೈಚಾರಿಕವಾಗದ ವಸ್ತೂಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು ಇವರಿಂದ ಕಾವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕುವೆಂಪು ಯುಗವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿಪಿತವಾದದ್ದು ಪೋಷತಿವಾದದ್ದು ಕವಿಯಾಗಿ ಅವರ ಭಾವಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೊಗುವರಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಲಾಸುಂದರಿಯ ಮುನ್ನವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಜದ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಗಂಭಿರವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಜಗದಂತಹ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷೆಯರಸ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

> ಓ ಮೃತ್ಯು ಮಾಧುರಿ:
> ತುಂಬಿ ಹರ್ಷ ಶೋಕಮಂ ಸೃಜಪ ನರಕ ನಾಕಮಂ.
> ----------------ಹೇ ಬೆರೆಓತನೇಂದಿರೆ
> {ಕಲಾ ಸುಂದರಿ ಪು,ಸಂ, 189}

ಕಲಾಸುಂದರಿ ಸರಸಿಯಾದರೂ ಮಾಹಾತಪಸ್ವಿನಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಆ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಚಿಂತನಾಶೀಲತೆಯಿಂದ ಮೂಢಬಂದ ವಿಚಾರಸೂತ್ರಗಳು ಹರಳಗಟ್ಟಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಆನಂದ ಬೂರಗದ ಅರಳಿಯಂತೆ ಹಗುರುವಾದ ಧ್ಯಾನಮಯವೂ ತತ್ವಶೀಲವು ಆದ ವಜ್ರದ ಹೊಳೆಪನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಇವುಗಳ ಭದ್ರವಾದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ದರ್ಶನ ಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕೃತಿಗೀತೆಗಳಾಗಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗೀತೆಗಳಾಗಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಗೀತೆಗಳಾಗಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಣಯಗೀತೆಗಳಾಗಲೀ ಎಲ್ಲಲ್ಲೇಯೂ ಅವರ ಈ ದಾರ್ಶನಿಕ ಮಾಹಾಕಾವ್ಯವಂತೂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜೀವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಅದರ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿವೆ. ವೈಚಾರಿಕತೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದ ಪವಿತ್ರ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ತಿಳವಳಿಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತಯೇ ಮೌಢ್ಯ ವಿರೊಧಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಗೊಡ್ಡ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಾರಾಸಾಗಟವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊದಡೆಯಲಲ್ಲಾ ಮೌಢ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರಸಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತಿ ಮಾನವನ ಸರ್ವೂತ್ಕೃಷ್ಟ ಆಯುಧವೆಂದು ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿರೆಂದಂ ಸಾರುತ್ತಾರೆ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದ ವೇಷ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಹಾನಿಕಾರಕವಾದುದೆಂದು ಪರೀಕ್ಷೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ವಿಚಾರ ಇವೆಲ್ಲಾ ಸದಾ ವೈಚಾರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಸನ್ಮತಿಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾ ಸಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ಸ್ವಂತಿಕೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯವನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು ಬದುಕು ಭಗವಂತನಲೀಲೆಯನ್ನುವುದು ಜನಾಂಗದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮಿಥ ಆಗಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೇಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಸಿದ್ದಾಂತ ಆಗಿದೆ. ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಲಿಲೇ ಗೌಣವಾಗಿದ್ದು ಈ ಲಿಲೇಯ ಹಿಂದಿರುವ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅಡಿತಜಿಟಿ ಆಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ವಿಶಿಷ್ಟತ ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ.

"ನೂರು ಮರ ನೂರು ಸ್ವರ
ಒಂದೊಂದು ಅತಿ ಮದುರ"------
ಪು.ಸಂ 219

ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುಮುಖತ್ವ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಏಕತ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನುವುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೇಂದ್ರೆಯರವರು ಒತ್ತುಕೊಡುವುದು ಬಹುಮುಖತ್ವದ ಮೇಲೆ ಏಕತ್ವದ ಅರಿವಿನ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ ಬಹುಮುಖತ್ವವನ್ನು ನುರುಮ್ಮಳವಾಗಿ ಸ್ವಿಕರಿಸಿವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವಾಗ ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಅಮೂರ್ತವಾದ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿದೆ. ನುಡಿಗಟ್ಟು ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಮಿಥ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವದ ಮೂರ್ತತೆಯ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಮೆ ಮತ್ತು ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಈ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಹೊಗಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯ ವೈಚಾರಿಕ ರಚನೆಗಳು ಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ತೀರ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ಭಾವನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಗುಡಿ-ಚರ್ಚು-ಮಸಿದಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಧ್ವನಿವಯೊಂದು ತುಂಬ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿಬರುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ನವೋದಯದ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖಕವಿಗಳ ನಡುವೆ ಕುವೆಂಪು ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ 'ಗುಡಿಗಳಿವು ಪಾಪಿಗಲ ಭೋಗಿಗಳ ಗೂಡುಗಳು' 'ಶಿವಗುಡಿಯ ಶಿವನು ಜೋಯಿಸರ ಶಿವನಂತೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾ ತಾನು ಮಾಡುವ ದೈನಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲ ತಾನು ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಛಲಗಾರನ ದಿಟ್ಟತನದ ನಿಲುವು ತುಂಬಾ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾದದ್ದು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಇಂದು ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪುರೋಹಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಲ್ಲದೆ, ಬುದ್ಧ, ಬಸವ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕುವೆಂಪು ಸಾರಿದ ನಿರಂಕುಶಮತಿತ್ವ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಜನರು ಮೌಢ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ದಾಸರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

"ಬೆಂಕಿಯನಾರಿಸಿ ಬೂದಿಯ ಮಾಡಿ
ಆ ಬೂದಿಯ ಮಯಮಯ ಕೊಂಡಾಡಿ"
ಸಂಪುಟ 1 ಪು, 416

ಮೇಲಿನ ಕವಿತೆಯೊಳಗೆ ಕುವೆಂಪು ಮಾನವ ಮಿತಿಗೆ ಮತ್ತು ಕವಿಯುವ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಅವಿತಿರುವನುಹತ್ತಸಿರುವನ್ನು ಅಗ್ರೋದಕದಿಂದ ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ಮಿಂಚುವ ಪೂಜಾರಿಯ ಅಥವಾ ಪುರೋಹಿಯ ಶಾಹಿಯ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಒಂದು ಸರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯದ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

'ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಣ್ ಮುಚ್ಚಿ ಬೆಚ್ಚಗಿರುತಿಹನಲ್ಲ ಭಕ್ತರ ರಕ್ತವ ಹೀರಿ ಕೊಬ್ಬಿಹರನಲ್ಲ ಗಂಟೆಜಾಗಟೆಗಳು ಬಡಿದು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕಡಲೆಡಗೆ ನೂಕಿರೈ' ಎಂದು ಕರೆ ಕೊಡುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಎಷ್ಟೋ ಕವಿತೆಗಳು ಅವರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರೀ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಂತಿವೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಎರಡು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಬರೆದಿದ್ದು " ನೂರು ದೇವರನೆಲ್ಲ ನೂಕಾಚೆ' 'ಗುಡಿ ಚರ್ಚು ಮಸಿದಿಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬನ್ನಿ ಆರೇಳು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ.

ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ದೇವರು-ಧರ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬದುಕು ಕಲುಷಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಸ್ವಸ್ಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನಲೇಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಈ ಕವಿತೆಗಳ ನಡುವೆ ' ಸೋಮನಾಥಪುರ ದೇವಾಲಯ' ವನ್ನು ಕುರಿತು 1928 ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೆ ಅವರು ಬರೆದ ಬಾಗಿಲೊಳು ಕೈ ಮುಗಿದು ಬಾ ಯಾತ್ರಿಕನೆ, ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಗುಡಿಯು ಕಲೆಯ ನಲೆಯು' ಎಂದು ಪ್ರಾಂಭವಾಗುವ ಕವಿತೆ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಸಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಕರೆಯಂತೆ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಪರವಾಗಿರುವೋತೆ ಭಾಸವಾದರೂ ಮೂಲತಃ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕುವೆಂಪುಅವರ ವೈಚಾರಿಕತೆ ವಿರೋಧವೇನು ಇಲ್ಲ.

ಯಾಕಂದರೆ ಕುವೆಂಪು ದೇವಸ್ಥಾನ ವಿರೋಧಿಯೆನಲ್ಲ ಅವರ ವಿರೋಧವೇನಿದ್ದರೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸುಲಿಗೆಯ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಹಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪುರಓಹಿತಶಾಹಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಟೆಗಳ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗಟೆಗಳಿಲ್ಲ ಕರ್ಪೂರದಾರತಿಯ ಜ್ಯೋತಿಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಶಿಲ್ಪಕಲಾವೈಭವದಿಂದ 'ಭಗವಂತನಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಭೌತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ, ಜೈವಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ, ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಇವು ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿದ್ದವು ಒಂದೇ ಜೀವಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ರೋತ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರಾಗಿಎರಡಾಗುವುದು ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಲೀಲೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಗರ್ಭಿಕರಿಸಿದ ಪಿಂಡವೊಂದು' ಬೆಳೆದು ಹೊರಬರುವ ಲೀಲೆ ಜೈವಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ "ವಾದ ಭಾವವೊಂದು ಕಾವ್ಯದ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿಬರುವ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ನಿಗೂಢವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಗೂಢವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಜಾಗೃತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅಂಸ ತೀರಾ ಗೌಣವಾಗಿದೆ.

ನೀ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದಿ
ಅಂತ ಪುಕಾರ ಆತು
-

ನೀ ಒಳಗ ಇದ್ದೀ ಅಂತ

ಪಿಸು ಮಾತ
ಹೀಗೆ ಹೋದ ಬುಧವರ ಬರಲೋಲ್ದು ಮತ್ತೆ ಶ್ರಾವನ
ಬಂತು

ಸಂಪುಟ 03 ಪು,ಸಂ 145

ಬೆಂಕಿ, ಕೆಂಡ, ಬೂದಿ
ಬೂದೀ ಕೆದಕಿದರೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಿಗೋದೇನು ?
ಬಳಿ–ಬಳಿ–ಬಳಿ
ಯಾರ ಬಳಿ

'ಯಾರ ಬಳಿ' ಎನ್ನುವ ಕವಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧ ಈಗ ಅಷ್ಟೇ ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಅವರ ಸಾವಿನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲದ್ರವ್ಯವೇ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯಾನುಭವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಈ ಅರಣ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಾಗರಿಕತೆ ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿವಾಗುವಾಗಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಯೆ ಮತ್ತು ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಕ್ರಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಏಕಲವ್ಯನಿಗೂ ಹಸ್ತಿನಾಪೂರದ ಪಾರ್ಥಿವ ರಾಜಕುಮಾರ ನಾಗರಿಕನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ನಡೆಯುವ ಮುಖಾಮುಖಿಯಯಲ್ಲಿ ವನಚರರಾದ ತನ್ನಂಥವರು ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಅರಿಯದವರು : ಹೆಸರನ್ನು ಮರೆಯುಸುವ ಅಹಂಕಾರ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು ಹೆಸರಿನ ಆನೆ ಅದೊಂದು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಮನೋಜಾಡ್ಯವೇ ಸರಿ ನನಗೂ ಇದೆ. ನನಗಿರುವ ಹಾಗೇ ಒಂದು ಹೆಸರು ಆದರೆ ಅದು ಇರುವುದು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯತಂದ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿವೇದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರ ವರ್ಗದವರು ಮೇಲುವರ್ಗದವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ತಮಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯೊದ್ದಕ್ಕೂ ನಿರಾಕೃತವಾದ ಸವಲತ್ತು ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯ ಮೋಲತವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಉಳ್ಳವರು ತಾನು ಶೂದ್ರನಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕರಗತಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಏಕಲವ್ಯ ತಾನು ಶೂದ್ರನಾದುದರಿಂದಲೇ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲುನರ್ಹನೆಂಬ ಮೇಲುವರ್ಗದ ಜನರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಶಿವ ಗುಡಿಯ ಪೂಜಾರಿಗಳು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸದೆ ಹೋದಾಗ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ತಾನು ಮಾಡುವ ದೈನಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವನನ್ನು ಕಣುವ ಚಲಗರ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಎಚ್ಚರದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ವೈಚಾರಿಕ ಆಕೃತಿಗಳಿವೆ.

'ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯಟ್ ರಷ್ಯಾ ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ತೋರಿರುವ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡುವ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪುವ ಸಾಮ್ಯುವಾದವನು ಕುವೆಂಪು 'ಹಿಂದಾಯಿತು ಓರ್ವರ ಗರ್ವದ ಕಾಲ ಇಂದು ಸರ್ವರ ಕಾಲ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಳೆಯುತಿದೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಮತದ ಹಳೆಯಲ್ಲಿ
ಕೊಚ್ಚಿಹೊಗಲಿ ಬರಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಬುದ್ಧಿ'
ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಬಾಳು ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಪಾಲು
ಎಂಬ ನವಯುಗ ವಾಣಿ ಘೋಷಿಸಿದೆ ಕೇಳಿ
{ಹೊಸಬಾಳಿನ ಗೀತೆ ಪು ಸಂ 373}

ಹೀಗೆ ಭೋರಿಡುವ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವಹ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಿಡಿಯೂಡೆದು ಅವರ ದೇಶ ದೇಹ ವಿವಿದ ಗ್ರ ಭೂಮಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡು ನನಗೆ ಈ ಭೂಗರ್ಭವೇ ಸೆಲಮನೆಯಾಗಿ ಕಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಮೈಯಾಗಿ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಜಡೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವರೆಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ರಮಾಯಣ ಮರಗಿಡಗಳಾಗಿ ಮಡಿದವರು ಉಸಿರೆಳೆದು ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳದು ನಿಮತರು" ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಣಿ ರೂಪವನ್ನೂ ತಾಳಿ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರೂ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಶತಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ತಪ್ಪು ಹಾದಿಯನ್ನು ತುಳಿದು ಕೊನೆಗೆ ಬುದ್ದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಾಗರಿಕರಾದರು ಇದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಇತಿಹಾಸ ವಿಜ್ಞಾನವು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜಡತೆಯ ಬಯಕೆಯು ಚೈತನ್ಯ ಸಿದ್ದಿಯೂ ಎನ್ನುವ ಚೈತನ್ಯವೇ ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬುಹುದು.

ಹೀಗೆ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ – ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಮುಖೇನ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು ಅದು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಮಾರ್ಗವು ಆಯಿತು ಹೀಗೆ ಇವರೀರ್ವರು ಮಹನೀಯರು ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯು ಆದಂತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಸಹಜ ವಿಕಾಸಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಒಂದು ವಿಶ್ವಮಾನವ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯವಸನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇವರ ಕಾವ್ಯದ ಒಟ್ಟು ನೋಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಮನುಜಮತ – ವಿಶ್ವಪಥ ಆದರೆ ಅದು ಎಳೆತನದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಹುಮುಖ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ವಿಫಲ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಯುಗಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವರು.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಹಾಡೆ ಹಾದಿಯ ತೋರಿತು : ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ
   ಲೇಖಕರು : ಎಚ್. ಎಸ್ ರಾಘವೇಂದ್ರ
   ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಬೆಂಗಳೂರು ಪೋರು, ಬುಕ್ ಹೌಸ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ
   ವರ್ಷ : 1995
2. ಸಾಹಿತ್ಯರತ್ನ ಸಂಪುಟ
   ಲೇಖಕರು : ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ
   ಪ್ರಕಾಶಕರು : ನೇತ್ರಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು
   ವರ್ಷ : 2004
3. ಪರಿಶೀಲನ
   ಲೇಖಕರು : ಡಾ. ಕೆ. ಎಸ್ ರತ್ನಮ್ಮ
   ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಭಾಗ್ಯಶ್ರೀ ಎಂಟರಪ್ರೈಸಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು
   ವರ್ಷ : 2007
4. ಕಾವ್ಯ ಸಂಗಾತಿ
   ಲೇಖಕರು : ಡಾ. ಅಶೋಕ ನರೋಡೆ
   ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಪಿ. ವಿ.ವಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು
   ವರ್ಷ : 2009
5. ದೇಸಿ ಮಾರ್ಗ
   ಲೇಖಕರು : ಡಾ. ಕೆ. ಆರ್ ದುರ್ಗಾದಾಸ್
   ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಶ್ರೀ ಮಾಲತೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು
   ವರ್ಷ : 2012
6. ಬೇಂದ್ರೆ ಶರೀಫರ ಕಾವ್ಯಯಾನ
   ಲೇಖಕರು : ಎಸ್. ಎಲ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ
   ಪ್ರಕಾಶಕರು : ದೇಸಿ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು
   ವರ್ಷ : 2013
7. ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಲೇಖಕರು : ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ರೊಟ್ಟಿಗವಾಡ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಸಾಹಿತ್ಯ ನಂದನ ಬೆಂಗಳೂರು
ವರ್ಷ : 2014

8. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಷ್ಠಿ
ಲೇಖಕರು : ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಕೆಳಗಿನಮನಿ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು
ವರ್ಷ : 2014